

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Közegek, papok, gazdasági egyetemi tagok és közéleti előjárók egész évre 8 K, tanítók, közéleti és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

A jövő nemzedék.

Valamint az államok életében, a mindenkori jelen kormányzatnak és törvényhozó testületnek nem az az első föltétele, hogy csak a pillanatnyi jelennek munkálkodjék, hanem inkább a jövő nemzedék számára a talajt a tovább fejlesztés számára gondosan és szilárdul megalapozza, épupa a társadalomnak, mint államalkotó erkölcsi és etikai testületnek, legelső és elengedhetetlen kötelessége, a legnemesebb altruizmussal, nem a saját boldogulásának föltételeit, hanem a jövő nemzedék erkölcsi és fizikai fejlődését úgy megalapozni, hogy az a jövő hivatásának megfelelni és a nemzeti erőt tovább is fentartani képes legyen.

A szocialis munkálkodás szükségességének megismerése, mind szélesebb és mélyebb nyomokat vajt magának társadalmi életünkben és az egymásnak ellentmondó, egymást leküzdő és meggyőző fogalmak, mind élesebb körvonalakban bontakoznak ki a bizonytalanság és tapogatózás kaoszából, jelente egy új kor, egy új század ébredésének hajnalát, mely ragyogó pirjával már előre veti jótékony hatása első sugarait...

Az állam, a törvényhozás, sőt maga a büntető bíróság is, általános szocialis törekvésében, társadalomjavító humánus észleletei nyomán oda jutott, hogy minden erkölcsi züllés, elkövetett bűn forrása, az emberiség elhanyagolt gyermekkorára és annak eltévesztett nevelésére vezethető vissza.

Abban a zsenge korban, melyben minden jó és rossz tulajdonság még kifejtetlenül szunyadozik a gyermek lelkében, részben külső befolyások, szűkös anyagi körülmények, elhanyagolt nevelés vagy más rosszakkal való érintkezések adnak irányt a gyermek lelkületének és a jövő nemzedék — jó kormányos hiányában, — már ebben a zsenge korban szenved el a szocialis hajótörést, melyből megmenekülni csak nagy ritkán vagy talán sohase képes.

Az állam, a társadalom, a család kötelessége tehát a jövő nemzedékét a korai hajótörés zátonyától elterelni és a jövő nemzetalkotásnak eme főséges művét mindenekelőtt a szegény, nyomorral küzdő néprétegeknél kell megkezdenie.

Meg kell előzni az elhanyagolt csecsemők nemzetpusztító nagy halandóságát, különös figyelemmel a törvénytelen csecsemőkre, kiktől szülői a leggyakrabban nem a köteles gyermekszerepet hiányából, mint inkább az elviselhetetlennek látszó nevelési költségek, a nagy szegénységük miatt igyekeznek, gyakran a legnagyobb bűn elkövetése révén is megszabadulni.

Minden államnak első sorban kötelessége a gyermekhalandóságot, az állam jól felfogott érdekében lehetőleg meggátolni, mert hiszen államhatalmának és nemzetének növelése a népek szaporodásában, faji terjeszkedésében nyeri kiegészítő és növelő erejét.

A jövő nemzedékét még korai zsenge korában nem volna szabad sem földmivelési, sem ipari foglalkozással testileg satnyítani és szükség esetén meg kellene azt még saját szülőinek önző és kizsákmányoló szándékától is óvni, mert az egészséges testben fejlődhetik és bontakozhatnak ki csak az egészséges lélek.

És ha a csecsemő az állam és társadalom oltalma alatt, túlélve legelső nehéz életéveit félig felnőtt gyermekké fejlődik, nem volna szabad megengedni, hogy a kenyérkeresetben görnyedő szegény szülők felügyelete nélkül, kikerüljön az utcára, a hol erkölcsileg ép úgy mint testileg még inkább elsatnyulhat, mert a naplopás, csavargás, tolvajlás és egyéb bűnök épen ebben a korban vernek leginkább gyökereket a kibontakozó, kicsiny lélekben és ha egyszer gyökereket vernek, akkor az erkölcsi alap örökre megrendül és a gyermekből nevelhető erkölcsi tényező, örökre elveszett az állam és társadalomra nézve.

A gyermekvédelem egyik legnemesebb feladata tehát abban rejlik, hogy a serdülő gyermeket a rossz környezet káros befolyásától, — akár a családon belül, akár azon kívül, — napközi otthonok létesítésével el kell vonni és itt kényszereszközök, kényszernevelés alkalmazásától sem szabad visszariadni; a napközi otthonokat az iskolákban kell megteremteni, a hol a szegénységük miatt arra kényszerült gyermekek meleg táplálékkal láttassanak el és a hol a szülők vagy a család benső erkölcsi élete nem nyújt elég biztosítékot, vagy oltalmat a gyermek jövő

erkölcsi fejlődésére, azokat megfelelő családi környezetbe idegeneknél kell elhelyezni.

Az ember már alkotásánál fogva és mindinkább kidomborodó akaraterejénél fogva is szocialis társadalmi lény, mely csak hozzá hasonló környezetben fejlődhetik eredeti rendeltetésének célja felé; azok az egyének, a kik saját akaraterejüket képtelenek a társadalom akaraterejébe olvasztani, azok a társadalomra nézve közveszélyesek; épen azért kell a jövő nemzedék nevelését és oktatását úgy irányítani, hogy akaratát a köz által elismert jónak, észszerűnek mindenbe alárendelni képes legyen.

Sajnálattal kell itt megemlékeznem, hogy a szülők durvasága, kiméletlensége, gyakran kegyetlensége leginkább képes a gyermek lelkéből minden emberi érzést eleve kiölni: az ilyen szülőket még kényszer útján is meg kell fosztani gyermekeiktől, mert nem állanak azon az erkölcsi magaslaton, hogy a jövő nemzedékét aggodalom nélkül reájuk lehetne bízni...

Mindezeket a gondolatokat a nálunk legközelebb megalakult „Népművelési egyesület” létrejötte váltotta ki belőlem és ha ez az egyesület nem fog eltérni legelemibb létjogosultságától, legelső kötelességétől, akkor szivesesen üdvözlöm, mint nemzetünk, mint megyénk és városunk „jövő nemzedékének” leghívatottabb oltalmazóját...

Deréki Antal.

A vármegye békéje.

Bajos olyan dologról írni, a mi nincs, a mi nem is volt és az előjelek után ítélve még hosszú ideig nem is lesz.

Mert ha őszinték akarunk lenni 1867. óta bármilyen erőltetett meggyőződéssel hangsúlyoztuk és tettük megszámlálhatatlan szónoklatunk tárgyává, vármegyénkben nem volt, nincs és ha csak valamelyes nagy átalakulások nem következnek be, — nem is lesz béke.

Az egyéni, családi, felekezeti, politikai és társadalmi ellentétek és az ezekkel járó egyéni és személyi törekvések sehol olyan határozott és szinte áthidalhatlan ellentéteket nem teremtettek, mint épen a mi vármegyénkben, a hol az egyének is akként formálódnak és alakulnak át, hogy a kiben ma még a legmegbízhatóbb jó barátot hittünk birni, holnapra már saját érdekeit védve, ellenségünké vedlik át.

Sejtettük, éreztük, tudtuk, hogy nagyban keverték és keverik a kártyákat egyes kielégítetlen törekedők; ez a törekvés azonban nem maradt meg szigorú egyéni keretekben, hanem klikkekre tömörült és mindegyik klikk egy-egy ütő kártyát tartott és tart kéznél, hogy azt alkalomadtán úgy és akként játssza ki, hogy a többiek ijedtükben kénytelenek legyenek a játszmaról lemondani.

Most az alispáni állás körül folyik a játszma; azonban ez csak strohmannak szolgál, mert a va banque most tulajdonképpen a főispán ellen irányul, csakhogy ezt az ütőt *ultimónak* tartogatják.

Sejtettük, éreztük, tudtuk, hogy a közvélemény idegességének mesterségesen való szitása, a partikulárismus terjesztése nem minden ok nélkül való; de a nagy ködben, a nagy összevisszaságban képtelenek voltunk a kulisszák mögé betekintést nyerni és csak tapogatóztunk a sötétben, épen úgy mint az egész félrevezetett nyugtalan közvélemény.

Csak egyben, tudniillik abban különbözünk egymástól, hogy bennünket a kutatásban és megfigyelésben nem egyéni érdek, sőt nem is egyénekhez kötött érdek, hanem kizárólag az igazság kiderítése vezérelt.

Hát ma már lehullott a hályog a szemünkről, belelátunk a kártyákba és miután — mint a jó kibicnek ez a kötelessége, — az összes játszófelek kártyáiba betekintést nyertünk, ide szögezhetjük a szemünk előtt kibontakozott igazságot.

Ez az igazság pedig nemcsak előttünk, de ez egész közvélemény előtt a néhány résztvevő játékos kivételével teljesen ismeretlen volt.

Az igazság legjobb tudomásunk szerint szárazon leírva ez: A mult december havi alispánválasztás előtt egy jelentékeny csoport követelte a volt alispán dr. Damokos Andor elejtését részben a multban volt súlyos fegyelmi ügye, részben pedig — szerintük — politikai megbízhatatlansága miatt.

A főispán azonban hosszú idei szolgálatára való tekintetből, másrészt pedig azért, mert a volt alispán *írásbeli nyilatkozatot adott, hogy rövid időn belül, azaz egy év alatt nyugdíjaztatását fogja kérni*, nem foglalt el-lene állást.

Azonban a választás után az alispán, az előzőleg nyújtott garanciáról úgy nyilatkozott, hogy az rá nézve kötelező erővel nem bír; sőt midőn a közigazgatási bíróság megemmisítő ítélete a megyéhez érkezett és a főispán neki kijelentette, hogy a történetek után tovább nem foglalhat állást mellette, az alispán a megyei fegyelmi bíróság tagjai előtt

kijelentette, hogy ezeketán mindenbe a főispán megbuktatására törekszik; nagyon természetes, hogy az írásbeli garancia semmisnek nyilvánítása és a főispán ellen elfoglalt álláspontjánál fogva, maga szolgáltatta a döntő okot arra nézve, hogy a főispán mellette állást nem foglalhat.

Történt itt még egyéb is, más is, de erre addig rá nem térünk, míg a kulisszák mögött folytatott kártyajáték a nyilvánosság számára teljesen meg nem érik...

Előterbe tolul most a legelső kérdés: minő álláspontot foglalhatnak el azok a kik 124 szavazattal a mult kori választás alkalmával, mintegy becsületüket lekötötték szavazatukkal?

Az egyetlen igazságos és logikus válasz csak az lehet: ugyanaz aki a választás előtt tett kötelezett írásbeli garanciát egy újabb nyilatkozattal semmisnek nyilvánította, ezzel feloldotta azokat is, a kik épen ennek erejénél fogva megtisztelték szavazatukkal; mert a kötött egyezség csak mindkét fél egyenlő betartása mellett válhat kötelezővé...

Ez a mi véleményünk erről a dologról és a kik a vármegye sokat hangoztatott békéjét nemcsak színel de szívből is óhajtják, nem helyezkedhetnek más álláspontra, ha az igazság erkölcsi alapján akarnak maradni.

Az alispáni állás tehát a közigazgatási bíróság ítéletének jogerőre válásakor megszűnt; ideiglenesen Dr. Paál Árpáddal tölthetett be, most következnek a törvényes eljárás; biztos értesülésünk szerint a főispán e hó 27-én 30 nappal pályázatot hirdet az alispáni állásra, melyre mindenki, aki erre jogosult és kvalifikációval bír pályázhatik; utána pedig 8 napon belül, tehát április hó elején következik a választás.

Nem vágunk az események elébe; egyénekért, személyes érdekekért nem exponáljuk magunkat; de egy feltételt, mint a mi természetes álláspontunkat előre is hangsúlyozunk, hogy a megválasztandó alispán egyénében garanciát követelünk, hogy a függetlenségi 48-as pártnak rendithetetlen híve legyen.

Udvarhelynek — Udvarhelyről.

Székely testvéri szeretettel üzeni:
Fülei Szántó Lajos.

En a székely nép származására nézve, a hun-elmélet híve vagyok. Hogy miért? — annak fejtegetése nem tartozik most ide. Az ósrégi rabonbán-várost látom tehát Székelyudvarhelyben, mely felett annyi zivataros század viharzott el. Bizony csak kevés város küzdött, szenvedett oly sokat, mint a székelység anyavárosa. — Megérdemelné, hogy annyi küzdelem, oly nagy történelmi mult után, ott lássuk az elsőrendű városok fényes sorában...

Valljuk meg őszintén, hogy ezzel a historiai multtal keveset törődünk. Városunk központi fekvéséből származó nagy előnyeit, kiható erejét felhasználni nem igyekeztünk. Élünk máttól — holnapig. S ez idő alatt a jóval kisebb jelentőségű városok fejlődtek, megerősödtek, virágzóhoz jutottak.

Székelyföldön a vezérszerepet Udvarhelynek kellene vinni. E helyett azt látjuk, hogy a vezetőség nem itt, a székelység központjában, hanem a periferiáján van. Ily formán elcsúszunk és folytonosan elesünk minden nevezetesebb akciótól, támogatástól;

olyan tényezőktől, intézményektől, melyek nemcsak dísz, hanem erőforrást, gyarapodást jelentenek. E két utóbbi hiányában pedig — világcsúfjára a „község” színvonalára esünk s így a „város” jellege is elveszithetjük.

Tegyük meg tehát mindent, ami tőlünk kitelhet. A gazdasági dolgok rendezése, az erőgyűjtés: idők munkája; de a historiai emlékek ápolása, hatalmi körünkbe esik. És itt eljutottam ahhoz a szemponthoz, mely e sorok megírására vezetett.

Városunk némely utcáinak újabb elnevezésénél nem látok elég székely történelmi érzéket. Duskáltak a sok fényes, országos hírű nevekben. Hát ez igen szép dolog, de ezeknek a nagy neveknek tisztelete közkinccs gyanánt él a nemzet lélkében s ezer meg ezer utcát, teret neveznek el róluk a nagyobb városokban, míg a kisebb városoknak első sorban saját jelesebb embereinek nevét és historiai emlékeit kell megörökíteni, ha másképpen nem lehet, legalább az utcák elnevezésében. Egyébiránt ezt a kötelességet és hálát teljesítik mindenfelé. Budapest például az országos emlékü nagy hazafiak mellett hüszkeséggel emlegeti Rökk Szilárd, Kiss János, Rottenbiller, Gerlóczy, Királyi Pál, gróf Zichy Jenő stb. neveit az utcák tábláiban is.

Ha az idegen Udvarhelyre megy, bizonyára a székely karaktert keresi mindenben, még az ételekben is. Az utcák sablonos elnevezésénél önkéntelenül is kérdeni fogja: Miért mindenütt itt Rabonbán- vagy Zandirhám-ter? Csaba-utca?

Igazán csodálkozom hogy nem vették figyelembe: Izabella királynő, Székely Mózes, Mikes Kelemen, Beldi Pál, Körösi Csoma Sándor, Baróti Szabó Dávid, Bod Péter, Szántomir tábornok, Borbély János, Szeles János, Benkő József, Sombori János, Kiss Gergely, Gábor Áron, Bartha Miklós nevét. E nevek nagyrésze benne van a város történetében. A többiek pedig a székelység nagyságai. Megérdemlik, hogy emlékü a futó idővel ne távozzék tőlünk, hanem közelebb jöjjen, uton-uffelen szemünk előtt álljon, nagy tettekre lelkesítsen, ősi erények követésére buzdítson.

Nemrég Szombatfalvát egyesítették Udvarhellyel. Helyesen, mert még az én gyermekkoromban is úgy tekintettük, mint a város külvárosát. Ámde most miért mondják vagy írják: „A város Szombatfalvi része?” Nem helyesebb lenne jó historiai érzékkel így beszélni vagy írni: Szombatföld vagy Szombatföldje. Így nevezték Szombat nevű birtokosától (de genere Ugron.) Budapesten is van Angyalföld, mely mint több utcával beépített külterület rész nőtt össze a fővárossal és mégis fenntartotta nevét.

A Székelyudvarhelyvel egyesített Szombatfalva megszűnven, helyén előállt az ősi Szombatföld: most városunk Szombatföldje. Helyesebb tehát, ha ily értelemben beszélünk vagy írunk, valahányszor szó esik a régi Szombatfalváról.

Lapzárta előtt.

Budapest, febr. 22.

A képviselőház keddi ülésén a házszabályrevizió alkalmából Andrássy Gyula gróf belügyminiszter nagyszabású beszédet mondott, melyben kifejti, hogy nem a kormánynak, hanem a Háznak van szüksége a javaslatra; hogy azt nem a kormány, hanem egy képviselő terjesztette be, mivel szemben őszintén bevallja, hogy a javaslat sürgős beterjesztését ő kívánta, mert azt a nemzet érdekében égetően szükségesnek találta.

Visszautasítja azt a gyanút, hogy a házszabálymódosítás eszméje Bécs-

ből eredt; a király nem követelte, sőt csak azután tudott róla, mikor már az indítvány napirendre tűzött. Biztosítja a Házat, hogy nemzeti vívmányok nélkül semmiféle katonai létszámemelésbe nem mennek bele; sőt a választói jogra nézve azt is kijelenti, hogy azok az elemek, az az osztály, mely ma Magyarországot kormányozza, a törvény életbeléptetésével nem fog letűnni a parlamenti élet küzdőteréről, bár úgy akarja a javaslatot megcsinálni, hogy abban a szociáldemokrata pártnak is helye jusson.

Utána Eötvös Károly beszélt, de a legnagyobb jóakarattal sem nevezhetjük ezt a beszédet komolynak, noha eltalálta a mai parlament izlését, midőn komoly, objektív felszólalás helyett viceivel mulattatta a képviselő urakat.

KÜLÖNFÉLÉK.

Fölvívás a gazdakörök t. elnökeihez.

A csikszeredai m. kir. földmivesszékola igazgatósága március 1-től kezdődőleg 8 hetes gazdasági tanfolyamot tart, melyen a tanulók a mezőgazdasági és állattenyésztési ismeretekben, háziipari foglalkozásokban stb. lesznek kiképezve, sőt az általuk jól készített egyes háziipari tárgyakat jutalmul meg is kapják.

A 8 hét alatt lakást és élelmet államköltségen kapják, az oktatás is díjtalan.

A tanfolyamra fölvétnek 17—22 éves fiúk és legények, lehetőleg jobb módú kiscsászák fiai, kik visszatérve ismereteiket idehaza a faluban érvényesíthetik.

Hogy ezen tanfolyam mily fontos és mily jó hatása, azt a józanul gondolkodó székely kiscsászák előtt fejtegetni felesleges.

A vármegyéből 10—12 fiú lesz elhelyezhető.

Az átszállítás szintén államköltségen történik, úgy, hogy március 1-én reggel 8 órakor indulnak Székelyudvarhelyről az államköltségen fölfogadott szekerek a miniszteri kirendeltség irodájára elől, melyek a fiukat fölveszik.

Fölkérem azon gazdasági elnök urakat, kik falujokból 1—2 fiút küldenek, sziveskedjenek részükre igazolványt (ajánló levelet) kiállítani és úgy intézkedni, hogy a fiúk ezen igazolvánnyal március 1-én reggel 7 órakor nálam jelentkezzenek és a 8 hétre szükséges fehéreneműt magukkal hozzák.

Dorner Béla.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy városunkban, az udvarokban felgyülemlett hótömegeket sehose hordják ki az utcákra; mondják, hogy a városi tanácsteremben belépti díj nélkül mutogatnak egy teljesen ép Szejkevizet korszót;

mondják, hogy a polgári kör jellemestélyén sok uraságtól levett jelmezt is láttak;

mondják, hogy az üresedésbe jutott alispáni állásra már előre is annyi pályázó jelentkezett, hogy városunkból az összes megyéket elláthatnók alispánokkal;

mondják, hogy a városunkban rendezett szokatlan sok multság következtében, a takarékpénztárakban tömördek váltó jutott forgalomba; mondják, hogy a mostani hosszú

farsangnak igen hosszú lesz a bójtje is;

mondják, hogy kedden a hetivásár alkalmával egy székely atyafi Galambfalván azért nem ült fel a vicinális vonatra, mert nagyon sietett;

mondják, hogy a sok farsangi multság következtében igen sok apa váltólázt kapott.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

— **Küldöttség a főispánnál.** Ugron Ákos főispánnál, a város előkelőségéből egy nyolctagú küldöttség tisztelt, mely megyénk köztisztviselőiben álló vezetőjének, további bizalmát kifejezte és arra kérte hogy a jelentkező küzdelmekben a pártok fölé helyezze magát. A főispán szókott őszinteséggel köszönte meg a bizalmat, és kijelentette, hogy mint eddig, úgy ezentul is szigorú pártatlanságával igyekezik nehéz feladatának megfelelni.

— **Főispánunk Budapesten.** Ugron Ákos főispánunkat ki már huzamosabb idő óta Budapesten tartózkodott, Andrássy Gyula gróf belügyminiszter e hó 22-én szombaton, a képviselőház ülése előtt kihallgatáson fogadta.

— **Sorozások a megyében.** Vármegyénkben a sorozások a következő sorrendben tartatnak meg; az udvarhelyi járásban március 2-től 7-ig Székelyudvarhely városában 9-én, a székelykeresztúri járásban 11-től 14-ig, az oklándi járásban 17-től 20-ig.

— **Szives tudomásul.** Azon apprehensió alkalmából, hogy egy egyházi estély beküldött referádája, térszüké miatt lapunkból kimaradt, szives tudomására juttatjuk egyszer s mindenkorra az érdekelteknek, hogy lapunk szűk tere nem állhat kizárólag a megnyilvánuló egyéni hiúságok szolgálatában. Olvasó közönségünk tőlünk, más, tartalmasabb és érdekesebb olvasmányokat követel. Mi eddig készséggel állottunk és állunk ezentul is rendelkezésre; és bár a főváros és Kolozsvár lapjainak példáját, már más vidéki lapok is követik azon szolidaritásban, hogy az estélyek programját, eljegyzési és halálhíreket határozottan csak bizonyos díj lefizetése mellett közlik, mi nem követjük ezt a jogos eljárást, hanem minden jótékony és társadalmi intézménynek készséggel szolgálunk, bár még eddig sohasem tapasztaltuk, hogy szolgálatainkat — ha egyébbel nem is — de a lap pártolásával némileg viszonzóztak volna. És még egyet: lapunk hetenként kétszer jelenik meg, és ha a vasárnapról lefolyt eseményekről szerdán déli 12 óráig nem kapunk értesítést ezentul egyáltalán figyelmen kívül fogjuk hagyni, mert célunk a kétszeri megjelenéssel csak az lehet, hogy mindenben az aktuálitást megóvjuk.

— **Szabadságolás.** Schiller Irma székelyudvarhelyi áll. polg. leányiskolai igazgatónőnek egészsége helyreállítására a közoktatásiügyi miniszterium május végeig szabadságidőt engedélyezett.

— **Helyettesítés.** Nyárádi Mária okl. polgári iskolai tanítónőt a székelyudvarhelyi áll. polgári iskolához helyettes tanítónői teendő elvégzésével a közoktatási miniszterium május végéig megbizta.

— **Kinevezés.** Ő felsége a király Dr. Börcsök Andor budapesti büntető törvényszéki albirót a székelyudvarhelyi törvényszékhez biróvá nevezte ki.

— **Erdélyrészi vásárok.** Pénteken február 28-án Zabola; vasárnap március 1-én Daróc (Udvarhely-megye) Dicsőszentmárton, Lekence, Zalatna; 2-án Csikkarcfalva, Küküllő-

vár; 3-án Alsóvenice, Brullya; 4-én Bonyha, Deés, Zilah; 5-én Alamor, Szilágycseh; 6-án Hosszafalu; 7-én Torda.

Tanítók figyelmébe! Az „Udvarhelyi tanító-egylet” központi választmánya a következő két tételre nyílt pályázatot hirdet. 1. „A tanító küzdelme az alkoholizmus ellen: a) az iskolában, b) a társadalomban. 2. „Szemléletesen is dolgoztassék ki az elemi iskolai rajzitanítás anyaga és menete utalással Udvarhelyvármegye népisk. viszonyaira.” Pályadíj egyenként 60-60 korona. Csak is az „Udvarhelyi tanító-egylet” tagjai pályázhatnak. Kik idegen kezzel írott pályamunkáikat nevüket tartalmazó jelíges zárt levél kíséretében alóírottához 1908. év május 31-éig küldjék be. A pályázat eredménye a folyó évi közgyűlés alkalmával lesz kihirdetve, mikor a nyertes pályamű is felolvasandó. A pályamunka az egyesület tulajdonát fogja képezni a szerzői jog érintetlen hagyásával. Szász Ferenc, az „Udvarhelyi tanító-egylet” elnöke.

Az iparosok Szabad Lyceumán, melyet vasárnap a kör helyiségében tartottak és a ciklusban az utolsó volt, szokatlan nagy közönség vett részt, mely a termet zsufolásig megtöltötte. Tamás Albert főgimnáziumi tanár tartott igen értékes, hasznos előadást „A rovarok kártékony és hasznos voltáról”, melyet nagy figyelemmel hallgattak és a végén zajos tapsokkal jutalmazták. Boldizsár Ferenc iparos ifju szavalt elég szabatosan Petőfi „Ledől szobor” című költeményét. Majd a „Székely dalárda” régi hű tagjai léptek az emelvényre és mintha a régi lelkesedés szállta volna meg, kitűnő árnyalattal, szép összhanggal adtak elő három dalt, mellyel a közönség alig tudott bethelni. Méltó befejezése volt Solymossy Endre tanár remek záróbeszéde, mely úgy közvetlenségével, mint eszméinek gazdagságával a szónoklat remeke volt és a hallgatóságot lelkes hangulatba juttatta. A „Szózat” elnéklése zárta be a minden tekintetben kitűnően sikerült előadást, melyen körülbelül 300 ember volt jelen.

A Polgári Önképző Egylet vasárnap, a hó 23-án a „Budapest” szálloda színháztermében műsorral egybekötött jelmezes fillérestélyt rendezett, mely minden tekintetben kitűnően sikerült. A helybeli zenekar szépen sikerült nyitánya után kezdődött a műsor, melyből kiemeljük az „Orpheus a földön” című humorisztikus monologot, melyet Lucifer jelmezében Gergely György intelligens iparos ifju kitűnő kedéllyel adott elő, jól megérdemelt tapsokat aratva. Bárány Vilma elragadó kecsességgel énekelte népdalait, melyeket meg is kellett ismételnie. A műsor fénypontja azonban a „A gözember” című bohózat volt, melyet ifju Szermerjai Károly nagy otthonossággal, kitűnő jellemzéssel ábrázolt. Hosszu szünet után ez estén láttuk ismét először színpadunkon Fischer Ferencét és igazán sajnáljuk, hogy őseredetű szép színjátékosságát ily sokáig pihentette, holott mint műkedvelőnt mindig örömmel láttuk fellépni, a mit a most aratott zajos sikere is bizonyít. A harmadik szereplő Nagy Gusztáv volt, aki mindinkább beledéli magát szerepeibe és a majdan alakítandó műkedvelő társaságnak egyik hasznavehető tagja lehetne. Az álarcosok tarka tömege

mulattatta ezután a közönséget és bár nem sok új alakot láttunk, mégis ki kell emelnünk egy kártyavetőnő cigányasszonyt, a ki éjfélig találó élceivel és megjegyzéseivel sok szórakozást nyújtott.

Agyagfalvan az olvasó kör hét-főn tartott gyűlésében Farkas Pál birtokos, igazi 48 as függetlenségi vezérférfi, aki 1901-től viselte az olvasóköri elnöki tisztét s aki a darabont-idozszakban oly fáradhatatlanul működött a hazafias szellem ápolásán, mint megyebíró, nagy elfoglaltsága miatt, lemondott a kör elnökségéről. Helyébe a közbizalom Farkas Elek eddigi alelnököt tette elnöknek, aki eme történelmi nevezetességű helységben bizonyára fentartja az eddigi hazafias érzelmeiket. Erre enged következtetni azon körülmény, hogy március 15-ikét a f. évi jubiláris alkalomhoz méltóan fogják megünnepelni a derék tanítói kar hathatós közreműködésével. A szent napon délután az agyagfalvi réten ünnepelnek és este műkedvelő előadást rendeznek.

Székely gazdakörök. A hegyvidéki kirendeltség jóirányú akciót indított meg a tél folyamán. A működési körbe eső területen levő községekben, oda, ahol gazdakör van, gazdasági szaktanítót küld ki, aki a legszükségesebb gazdasági tárgyakból megválogatva eszmecsereket és valóságos vitaestélyt rendez. Érdekessé látni az élelmes székelyeket, mely érdekesen szövik, tódítják a gazdasági tanítást s miként igyekeznek minél világosabb gazdasági ismeretek birtokába. Ezek a gazdasági beszélgetések felölelik az egész község gazdasági és társadalmi életével összefüggő összes kérdéseket.

Uj tejszövetkezetek a Székelyföldön. A Székelyföldön hatalmas lendületnek indult a modern tejszövetkezetek. Ennek egyik beszédes bizonyítéka az, hogy rövidesen a Székelyföldön hatvan községben tejszövetkezet alakult, melyek a székely kiscziszárdákat nagy számban vonják magukhoz. A legutóbbi napokban Backamadarason Makai Zsigmond elnökletével, továbbá Székely-Vaján és Csikfalván alakultak meg ezek a szövetkezetek.

A választókerületek új beosztása. Tudvalevő dolog, hogy a választási reform keresztülvitelénél az egyes választó kerületeket is újból fogják beosztani, ezt leginkább megköveteli a magyar nemzeti érdek és az az aránytalanság mely eddig az alföldi és hegyvidéki kerületek között a népesség számát tekintve, tapasztalható volt. Mint értesülünk, az új választási törvény megalkotásakor nem veszik irányadónak a kerületek mostani számát és a mandátumok nagy mértékben megfognak szaporodni. — Kiszivárgott hírek szerint vármegyénkben az oláhfalvi kerületet is felosztják és más kerületbe olvasztják be.

Visszavándorlók. A földmívelésügyi minisztérium munkásügyi osztálya által legközelebb összeállított jegyzék szerint az amerikai visszavándorlók közül 2432 bányamunkás, 12527 erdei munkás, 6882 földmunkás, 3238 gyári és ipari munkás, 3141 mezőgazdasági munkás és cseléd nyerhet alkalmazást. A miniszter a belügyi és kereskedelemügyi miniszterrel együtt a Romániából visszavándorló magyarok munkásközvetítését is szervezte; a romániai visszavándorlók munkásközvetítő szervezete ezidőszert csak az er-

délyrészi megyékre terjed ki, de ez a szervezet is közvetlenül a minisztérium munkásügyi osztályának központi vezetése alatt áll.

Közgyűlések. Az udvarhelyszentkirályi, zetelaki, alsósófalvi, korondi, atyhai, szentabrahámi, márfalvi, nagy és kiscsalamfalvi fogyasztási és értékesítő szövetkezetek ez évi március hó 1-én vasárnap tartják évi rendes közgyűléseiket, részben d. u. 2 órakor, egyes helyeken pedig d. u. 3 órakor.

Halálozás. Kissolymossi Simó Béla m. kir. fővigyázó e hó 23-án reggeli 3 órakor életének 39-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. Temetése Marosvásárhelyt e hó 26-án délelőtti 9 órakor ment végbe gyászoló családja és kartársai őszinte részvétele mellett.

Nyilt-tér*

1907. B. 1290-5.

Ö Felsege a Király nevében!

A székelyudvarhelyi kir. járásbíró-ság, mint büntető bíróság Istók Domokos magánvádló által Kónya Sámuel vádlott ellen rágalmazás vétsége miatt emelt vád felett a feleknek és Jakab Zoltán ügyvédjelölt, mint magánvádló képviselőjének jelenlétében és részvételével Székelyudvarhelyen 1907. évi december 28. és 1908. január 10. napján Nagy Kálmán kir. albiró által Gábor Ferenc és Szabó Ignác jegyzőkönyvvezetők közreműködésével — megtartott nyilvános tárgyalás alapján — a vád és védelem meghallgatása után Székelyudvarhelyt, 1908. január 10. napján következőleg ítélte:

A kir. járásbíró-ság Kónya Sámuel vádlottat, aki 45 éves, ev. ref. vallású, sz. magyarorszi születésű és lakos, házast. 4 gyermek apja, némi vagyonnal bír, kisbirtokos, napszámos, büntetésnek mondja ki a btkv. 258 §-ban írt rágalmazás vétségében, elkövetve az által, hogy Székelymagyaroson 1907. december 12. napján a presbiteri gyűlésen többek jelenlétében azt állította, hogy Istók Domokos, mikor megyebíró korában 1907. év elején az ev. ref. egyház részére faanyagot vásárolt, 2 K-val többet nyugtáztatott az eladóval a tényleges vételárnál s a többlet 2 K tGoró Danival elpálinkázta s ezért a vádlottat a btkv. 258 §. alapján a btkv. 92 §. alkalmazásával 15 nap alatt ezen kir. járásbíró-sághoz végrehajtás terhével befizetendő, az 1892: XXVII. t. c. 3. §-ban írt célokra fordítandó s behajthatatlanság esetén a btkv. 53 §. alkalmazásával 15 nap alatt ezen kir. járásbíró-sághoz végrehajtás terhével befizetendő, az 1892: XXVII. t. c. 3. §-ban írt célokra fordítandó s behajthatatlanság esetén a btkv. 52 §. értelmében 4x1, összesen 5 napi fogházra, átváltoztatandó 40-10, összesen 50 K pénzbüntetésre, mint fő- és mellék büntetésre ítéli; kötelezi a vádlottat, hogy az ezután esetleg felmerülő, az államkincstárból előlegezett büntügyi költségeket 15 nap alatt az 1890: 43. t. c. 9. §-ában meghatározott végrehajtás terhe mellett a m. kir. Államkincstárnak térítse meg a B. P. 479, 480. §§. rendelkezése folytán; ezen b. költségeket azonban az 1890. 43. t. c. 4. §-a alapján egyelőre behajthatatlannak nyilvánítja; kötelezi végül B. P. 479, 480. §. alapján vádlottat, hogy Istók Domokos magánvádlónak 18 K 20 f költséget 15 nap s végrehajtás terhe alatt megfizessen. Megrendeli a bíróság, hogy az ítélet egész terjedelmében indokaival együtt el-ítéltnék költségére a helyben megjelenő „Székely-Udvarhely” című lapban egyszer 15 nap alatt tétessék közzé. Dr. Hinléder Fels Ákos ügy-

* E rovatban foglaltakért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

véd díját és költségét magánvádló ellenében 12 K-ban a B. P. 485. §. alapján megállapítja.

Indokok:

A vádlott részben beismerésével, valamint a Rozsondai István, Séra Pál tanuk vallomásával igazolva van, hogy vádlott a rendelkező részben írt időben és helyen többek jelenlétében a rendelkező részben leírt ténnyt állította a magánvádlóról, aki ezért a btkv. 258. §-ban meghatározott vétség miatt vádat emelt.

Vádlott azzal védekezett, hogy ő Goró Dánieltől hallotta a vádbeli ténnyt; de egyszersmind a valódiság bizonyítására is vállalkozott, amit a bíróság a btkv. 263. §. 5. pontja alapján megengedett.

Azonban az állítás valódiságát bebizonyítani nem tudta vádlott, de sőt a Miklós Sándor, Márton András. Goró Dániel tanuk vallomásával beigazolódott, hogy a vádlott állítása teljesen alaptalan, vagyis rágalom. S mert vádlott cselekménye beszámítható s mert e cselekmény a btkv. 258. §-ban meghatározott rágalmazás vétségének tényelemeit kimeríti, a bűnösség a vád alapján és értelmében kimondandó volt.

De a büntetés kimérésénél enyhítő körülményként vette figyelembe a bíróság vádlott részbeni beismerését, büntetlen előéletét, csekély vagyonát, terhes családját, aicsöny foku műveltségét, feleik társadalmi állását (magánvádló is földmives) s mert súlyosító nem merült fel, a btkv. 92. §. alkalmazását s a kimért büntetést indokoltak találták.

A B. P. 479, 480 §. a büntügyi költségekben marasztalást, a Btkv. 277. § az ítélet közzétételére vonatkozó rendelkezést, a B. P. 485 §. az ügyvédi díjak megállapítását indokolják.

A kir. járásbíró-ság Székelyudvarhelyt, 1908. január 10.

Nagy Kálmán s k.,
kir. albiró.

Szerkesztői üzenetek.

Egy figyelő — Lővete. Cikkét vettük, de engedelmet kérünk, ez nem közérdekű, hanem tendenciosus személyeskedés, és így nem a nyilvánosság elé való; ha önök az elnökkel nincsenek megelégedve, egyszerszen válasszanak mást helyette; ez az egyenes eljárás.

F. Sz. L. Budapest. Cikkedet köszönettel vettem; a keresztapaságot elvállaltam de nem tudom megelégedésre vállaltottam az újszülött nevet? Március 15-re reményem, a kellő időben ismét megörvendeztetés valamivel. Szíves üdvözet.

Gy. Budapest. Minden kívánságod történt, egy lappédányt oda el is küldöttem. Engedd hinni, hogy ha előbb nem is de március 15-re ismét büszkélkedhetünk veled; hát a kis művészt úgye hogy áll?

Sz. L. Muzsna. Köszönettel vettük és közöljük, bár nem mindenben értünk vele egyet.

Kiadó lakás!

Három szép szoba, előszoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakás Kossuth-utca 24. sz. alatt folyó évi április hó 24-től kiadó!

Legfinomabb kék Erdész-kréta

nedves és száraz fára, bőrre, vászonra, papírra stb. való íráshoz 5 kilogrammos ládában és tucatankint is a legolcsóbb árt

Betegh Pál

könyvkereskedésében, papíri és írószerek gyári raktárában Székelyudvarhelyt kapható.

Vidéki megrendeléseket a beérkezés napján elintézt.

Hazai kitűnő minőség!

Szám 114—1908. főispáni.

Pályázati hirdetés.

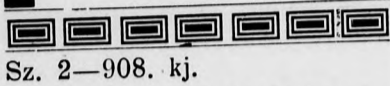
A m. kir. közigazgatási bíróság folyó évi február hó 12-én 603—908. szám alatt kelt ítéletével, a kormányzatomra bízott Udvarhelyvármegyében mult évi december 12-én megtartott tisztujítás alkalmával megejtett alispán választást megsemmisítvén, a

vármegyei alispáni állásra

ezenel pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat, a kik ezen VI. fizetési osztályba sorozott 6400 korona fizetéssel, természetbeni lakással és 1200 korona évi utiátalánnyal ellátott alispáni állásra pályázni óhajtanak, hogy az 1883. évi I. t.-c.-ben előirt minősítésüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérésüket hozzám címezve, a vármegye alispánját helyettesítő Dr Paál Árpád helyettes főjegyzőhöz folyó évi március 28-ig bezárólag a vármegyei ügyviteli szabályzat 3. és 4. §-aiban előirtaknak megfelelően nyújtsák be.

Szekelyudvarhely, 1908. évi február hó 26-án.

Ugron Akos,
főispán,

Sz. 2—908. kj.

Arverési hirdetés.

Szekelyzsombor község tulajdonát képező három kövű lisztelő malmát 3 egymásután következő évre haszonbérbe adni elhatározván, az árverezés folyó évi március hó 14-én d. e. 9 órakor fog megtartatni, Szekelyzsombor község házában, kikiáltási ár 1500 korona; a feltételek a jegyzői irodában megtekinthetők.

Szekelyzsomboron, 1908 február hó 22-én.

Péter József, jegyző, **Szitas János,** bíró.

„Eredeti Singer“

varrógépek a legkisebbtől a legnagyobbig, szabott ár mellett, készpénz vagy részletfizetésre, e megyében kizárólag csak Szekelyudvarhelyt Kossuth-utca 1. sz. alatt levő „Eredeti Singer“ cég raktárában rendelhetők meg, hol a részletfizetések is teljesítendők. Tehát sem kereskedők, sem más ügynökök valódi Singer féle varrógépeket nem árusíthatnak.

A varrógépek bármikor vételkötelezettség nélkül is kipróbálhatók. Folyó évi április havában ingyenes műhímségi tanfolyamot rendezek, a melyre már most felhívom a közönségünk figyelmét. A tanfolyamra jelentkezéseket elfogadok.

Kiváló tisztelettel:

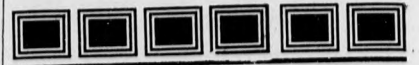
Bokor András,
az „Eredeti Singer“ cég megbízottja.

Eladó háztelkek.

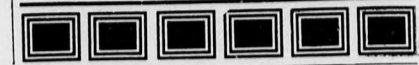
A szombatfalvi vámmal szemben, közvetlenül az aszfalt mellett 200—400 nsz.-öl területű háztelkek eladók. Részletes felvilágosítást ad Dr Szölliősi Ödön, ügyvéd.

Szép jelmezruhákat

estékre olcsón lehet kölcsön venni **Karda Dénes** fűszerkereskedéséből Kossuth-utca 61. sz.

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben, bárhova a legpontosabban szállítanak **Betegh Pál** könyv-, papír-, író, rajz- és zenemű kereskedéséből Szekelyudvarhelyt.

Sz.: 987—908.

Hirdetés.

Segesvár városának kormányhatóságilag engedélyezett

tenyész-állatvására

folyó évi március hó 12-én fog az új marhavásártéren megtartatni.

A vásár alkalmával a város által díjak 700 K összegben fognak kiosztatni. Helypénzek vagy más díjak nem szedetnek.

Díjakban csakis azon Nagyküküllő vármegyei tenyésztők részesíthetők, kik bizonyítvánnyal igazolják, hogy a díjazandó állat legalább 3/4 (háromnegyed) év óta birtokukban van.

A városi tenyész-állatvásárral kapcsolatosan a segesvári járási főszolgabíró külön hirdetménye szerint járási tenyész-állatdíjazás is fog megtartatni.

A marhalevél feltétlenül elhozandó.

A vásár alkalmával községek és földbirtokosok tenyész-állatokban szükségletüket fedezhetik.

Segesvár, 1908. február hó.

3—3

A városi tanács.

Elvállal teljes iroda- és iskola-berendezéseket olcsó áron

SZEKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú diszlevélpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel. levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes, virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkesi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR**KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS
KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET****BETEGH PÁL****KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS
PAPIRKERESKEDÉS**

Szekelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31 (saját ház).

KÖNYVNYOMDÁJÁT

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és j u t á n y o s á r o n való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnán izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárak, disztollszárak. **Írók,** fekete, szines és másoló-írók, notes-írók, csavarírók (crayonok), zsebírók, csavaríróbetétek, íróvédők, íróhegyezők. **Kréták,** iskolai, kávéházi és fajlázó kréták, szines kréták. **Tinták,** legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek, tük. Hangoló-sípok és okarinák. Monogramok fehérnemű és levélpapírjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fém-ből, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár“. A szekelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megyei **elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Körzök,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj-s vízfesték minden színben. Ecetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, toll-állványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyeg-szegek, kapesok stb.

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő papírok és papír-különlegességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden sulyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Írók, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépirási és rondírási minták. Olcsó legyező-fal-diszek, klozetpapírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák. Dohány- és szivartárcák bőrből és fémből. Bőrtárcák, pénzes-erszények. okmány és írománytáskák.

A Szekelyföld legnagyobb kész nyomtatványraktára

Nyomatott Betegh Pál könyvnyomtató intézetében Szekelyudvarhelyt 1908.